

Kenmerk	W04.20.0015/I
Datum aanhangig	24 januari 2020
Datum vastgesteld	22 april 2020
Datum advies	22 april 2020
Datum publicatie	2 juli 2020
Vindplaats	Kamerstukken II 2019/20, 35513, nr. 4

Samenvatting

Samenvatting advies wetsvoorstel versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft advies uitgebracht over het wetsvoorstel versterking democratische legitimatie gemeenschappelijke regelingen. Het wetsvoorstel is op 2 juli 2020 bij de Tweede Kamer ingediend. Daarmee is ook het advies van de Afdeling advisering openbaar geworden.

Inhoud wetsvoorstel

Gemeenten, provincies en waterschappen kunnen met elkaar samenwerken in gemeenschappelijke regelingen. Vooral gemeenten maken hiervan veel gebruik. Zij treffen bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen omdat ze bepaalde maatschappelijke opgaven beter kunnen realiseren als ze samenwerken. Het bestuur van een gemeenschappelijke regeling heeft geen rechtstreekse democratische legitimatie. De controle op het bestuur wordt verricht door de afzonderlijke deelnemers. Op gemeentelijk niveau zijn dat in principe de gemeenteraden van de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.

Het wetsvoorstel introduceert nieuwe instrumenten waarmee gemeenteraden (en de vertegenwoordigende organen van provincies en waterschappen) hun controlerende en kaderstellende taken beter kunnen uitvoeren. De bedoeling is om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen op die manier te versterken.

Zijn nieuwe instrumenten behulpzaam?

Net als de regering vindt de Afdeling advisering het belangrijk dat gemeenteraden hun controlerende en kaderstellende taken in gemeenschappelijke regelingen goed kunnen uitoefenen. Het beginsel van 'verlengd lokaal bestuur' leidt ertoe dat gemeenten greep willen houden op de samenwerkingsverbanden waaraan zij deelnemen, want het gaat om gemeentelijke taken die zij samen met andere gemeenten uitvoeren.

De Afdeling betwijfelt echter of de instrumenten ertoe leiden dat gemeenteraden hun taken ten opzichte van de gemeenschappelijke regelingen beter kunnen uitvoeren. Het gevaar bestaat dat de instrumenten de rolverdeling tussen het bestuur van gemeenschappelijke regelingen enerzijds en het bestuur van de gemeente anderzijds onduidelijker maken. Ook kunnen de nieuwe instrumenten de besluitvorming door een gemeenschappelijke regeling vertragen. Omdat gemeenteraadsleden nu al zwaar belast zijn, is daarnaast de vraag of zij de nieuwe instrumenten wel zullen gaan gebruiken.

Fundamentele discussie

Dit alles neemt niet weg dat er een spanningsveld bestaat tussen de schaal van de maatschappelijke opgaven en de schaal waarop veel gemeenten werken. Dit spanningsveld bestaat al jaren en is met de overheveling van rijkstaken aan gemeenten de laatste jaren alleen maar groter geworden. De regering heeft daarom gesteld dat het heel belangrijk is dat fundamenteel wordt gezien hoe de democratie op lokaal en regionaal niveau structureel kan worden versterkt. Ook de Afdeling advisering vindt dat heel belangrijk en roept daarom op om deze fundamentele discussie nu ook daadwerkelijk te voeren.

Gehele tekst ontwerpregeling met toelichting